

Bruselj, 7.7.2020
COM(2020) 296 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2019

{SWD(2020) 125 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2019

KAZALO

1	UVOD	3
2	PROGRAMI MAKROFINANČNE POMOČI V LETU 2019 ().....	4
2.1	Pregled.....	4
2.2	Posamezni programi makrofinančne pomoči v državah upravičenkah v letu 2019	5
2.2.1	<i>Tunizija</i>	5
2.2.2	<i>Jordanija</i>	6
2.2.3	<i>Moldavija</i>	7
2.2.4	<i>Gruzija</i>	8
2.2.5	<i>Ukrajina</i>	9
3	ZAGOTAVLJANJE PRAVILNE UPORABE SREDSTEV V OKVIRU MAKROFINANČNE POMOČI: OPERATIVNE OCENE, NAKNADNA VREDNOTENJA IN REVIZIJE	10
3.1	Operativne ocene	10
3.2	Naknadna vrednotenja.....	10
3.2.1	Makrofinančna pomoč Tuniziji I.....	11
3.2.2	Makrofinančna pomoč Gruziji II.....	11
4	SPLOŠNI RAZVOJ V ZVEZI Z INSTRUMENTOM MAKROFINANČNE POMOČI	12
4.1	Delovanje instrumenta makrofinančne pomoči.....	12
4.2	Prihodnji razvoj: makrofinančna pomoč v naslednjem večletnem finančnem okviru ..	13
5	NOVE PROŠNJE ZA POMOČ IN PRIHODNJI PREDLOGI KOMISIJE – PRORAČUNSKI POLOŽAJ	14
5.1	Uporaba makrofinančne pomoči partnericam v okviru širitvene politike in sosedske politike v zvezi s krizo zaradi COVID-19.....	14

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju makrofinančne pomoči tretjim državam v letu 2019 ⁽¹⁾

1 Uvod

Makrofinančna pomoč je finančni instrument EU ⁽²⁾ za partnerske države, ki se spopadajo s plačilnobilančno krizo. Pomaga okrepiti makroekonomsko in finančno stabilnost v sosednjih državah EU ali državah, ki so zemljepisno blizu EU, hkrati pa spodbuja izvajanje strukturnih reform. Dopolnjuje program prilagoditev izplačil in reform, dogovorjen z Mednarodnim denarnim skladom (v nadaljnjem besedilu: MDS), in je pogojena z njegovim obstojem. Partnerska država lahko z zmanjšanjem pritiska pri reševanju plačilnobilančnih težav med drugim poveča svoj fiskalni manevrski prostor, izboljša vzdržnost dolga in pridobi pomoč pri osredotočanju na potrebne reforme. Programi makrofinančne pomoči lahko z olajšanjem makroekonomske prilagoditvene poti prispevajo k družbenemu razvoju, pri čemer državi zagotovijo več časa in možnosti za obravnavo temeljnih vzrokov svoje krize.

Makrofinančna pomoč je najpogostejše v obliki posojil, pri čemer si Komisija potrebna sredstva izposodi na kapitalskih trgih in jih nato posodi državi upravičenki, v nekaterih primerih pa v obliki nepovratnih sredstev, ki se financirajo iz proračuna EU, ali kombinacije posojil in nepovratnih sredstev.

Makrofinančna pomoč se sprostí v obdobjih in le, če so izpolnjena specifična merila za strukturne reforme. To podpira izvajanje odločnih prilagoditvenih in reformnih ukrepov, namenjenih ponovni vzpostavitvi dolgoročne vzdržnosti gospodarstva države upravičenke. Makrofinančna pomoč je odvisna tudi od tega, ali država upravičenka spoštuje človekove pravice in pravno državo ter ima učinkovite demokratične mehanizme. Na ta način makrofinančna pomoč dopolnjuje redno pomoč za sodelovanje EU ter prispeva k širšemu cilju ohranjanja stabilnosti in spodbujanja blaginje zunaj EU. Makrofinančna pomoč je zaradi vztrajne makroekonomske in politične nestabilnosti v sosedstvu EU splošno priznana kot učinkovit instrument za odzivanje na krize, Evropski uniji pa omogoča prepoznavno in prožno posredovanje ter zagotavlja močan politični vzvod ⁽³⁾. To podpirajo ugotovitve številnih neodvisnih naknadnih vrednotenj zaključenih programov makrofinančne pomoči ⁽⁴⁾.

V nasprotju z drugimi instrumenti EU za zunanje financiranje se z makrofinančno pomočjo ne zagotavlja redna podpora, določena v programih. Zato se bodo v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 specifični programi makrofinančne

¹ To poročilo temelji na informacijah, ki so bile na voljo maja 2020.

² Pravna podlaga za makrofinančno pomoč tretjim državam, razen državam v razvoju, sta člena 212 in 213 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

³ Makrofinančna pomoč dopolnjuje tudi druge zunanje ukrepe ali instrumente EU v odnosu do sosedstva, vključno s proračunsko podporo. Poročilo o proračunski podpori iz leta 2019 je na voljo na spletnem naslovu: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2019-10/budget_support_trends_and_results_2019.pdf.

⁴ Vsa naknadna vrednotenja so na voljo na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en.

pomoči še naprej aktivirali na podlagi ločenih *ad hoc* sklepov. Ti se urejajo z rednim zakonodajnim postopkom, po katerem je za vsak program potrebna odobritev Evropskega parlamenta in Sveta.

To letno poročilo je pripravljeno v skladu z obveznostjo obveščanja Komisije, kot je določena v različnih sklepih Evropskega parlamenta in Sveta o programih makrofinančne pomoči. Priložen mu je delovni dokument služb Komisije, ki vsebuje podrobnejšo analizo makroekonomskega okolja in izvajanja posameznih programov makrofinančne pomoči.

2 PROGRAMI MAKROFINANČNE POMOČI V LETU 2019 ⁽⁵⁾

2.1 Pregled

V letu 2019 sta se uspešno zaključila programa makrofinančne pomoči v Jordaniji in Tuniziji, pri čemer je Komisija med letom izplačala zadnja obroka v okviru obeh programov. Dosežena sta bila nadaljnji napredek pri izvajanju tekočega programa makrofinančne pomoči v Moldaviji, pri katerem so se pojavile precejšnje zamude, in napredek v zvezi s programom makrofinančne pomoči v Ukrajini, ki je bil nato uspešno zaključen maja 2020. Komisija je septembra 2019 predlagala novi nadaljnji program makrofinančne pomoči Jordaniji, ki sta ga sozakonodajalca sprejela januarja 2020.

Stanje izvajanja programov makrofinančne pomoči je naslednje:

- **Makrofinančna pomoč Tuniziji II:** EU je 6. julija 2016 Tuniziji odobrila nadaljnjo makrofinančno pomoč (makrofinančna pomoč II) v višini največ 500 milijonov EUR v obliki posojil ⁽⁶⁾, ki bo izplačana v treh obrokih. Memorandum o soglasju in sporazum o posojilu sta začela veljati avgusta 2017. Prvi obrok v višini 200 milijonov EUR iz programa makrofinančne pomoči II je bil izplačan 25. oktobra 2017. Drugi obrok v višini 150 milijonov EUR je bil sproščen 24. junija 2019, tretji in zadnji obrok v višini 150 milijonov EUR pa 30. oktobra 2019.
- **Makrofinančna pomoč Jordaniji II:** Sozakonodajalca sta 14. decembra 2016 sprejela sklep ⁽⁷⁾ o zagotavljanju dodatne makrofinančne pomoči Jordaniji (makrofinančna pomoč II) v višini največ 200 milijonov EUR, in sicer v celoti v obliki posojil in poleg programa pomoči v višini 180 milijonov EUR, zaključenega leta 2015. Memorandum o soglasju med EU in Jordanijo je bil podpisan 19. septembra 2017. Prvi obrok v višini 100 milijonov EUR je bil izplačan 17. oktobra 2017, drugi in zadnji pa 3. julija 2019.
- **Makrofinančna pomoč Moldaviji:** Sozakonodajalca sta 13. septembra 2017 sprejela sklep o zagotavljanju makrofinančne pomoči Moldaviji v višini največ 100 milijonov EUR, od katerih naj bi bilo največ 40 milijonov EUR zagotovljenih v obliki nepovratnih sredstev, največ 60 milijonov EUR pa v obliki posojil. Memorandum o soglasju, sporazum o posojilu in sporazum o dodelitvi

⁶ Sklep (EU) 2016/1112 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016 o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Tuniziji (UL L 186, 9.7.2016, str. 1).

⁷ Sklep (EU) 2016/2371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Hašemitski kraljevini Jordaniji (UL L 352, 23.12.2016, str. 18).

nepovratnih sredstev med EU in Moldavijo so začeli veljati januarja 2018. Program makrofinančne pomoči je bil med junijem 2018 in junijem 2019 začasno ustavljen, ker politični pogoji niso bili izpolnjeni. Po menjavi vlade junija 2019 in obnovitvi prizadevanj za reforme je EU oktobra 2019 sprostila prvi obrok v višini 30 milijonov EUR (20 milijonov EUR v obliki posojil in 10 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev). Drugi obrok bi lahko bil izplačan leta 2020, če bodo izpolnjeni vsi pogoji. Program se bo iztekel julija 2020.

- **Makrofinančna pomoč Gruziji III:** Sozakonodajalca sta 18. aprila 2018 sprejela sklep o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Gruziji (makrofinančna pomoč III) v višini največ 45 milijonov EUR. Od tega naj bi bilo 35 milijonov EUR zagotovljenih v obliki posojil, 10 milijonov EUR pa v obliki nepovratnih sredstev. Makrofinančna pomoč je začela veljati novembra 2018 po ratifikaciji pravnih dokumentov v gruzijskem parlamentu. Prvi obrok v višini 20 milijonov EUR je bil izplačan decembra 2018, drugi obrok v višini 25 milijonov EUR (20 milijonov EUR v obliki posojil in 5 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev) pa bo predvidoma izplačan leta 2020, odvisno od napredka v zvezi s preostalimi pogoji politike in če se bo program MDS izvajal po načrtih.
- **Makrofinančna pomoč Ukrajini IV:** Komisija je 9. marca 2018 vložila predlog o zagotovitvi dodatne 1 milijarde EUR makrofinančne pomoči Ukrajini v obliki posojil, ki se izplača v dveh obrokih v obdobju 2018–2019. Sozakonodajalca sta 4. julija 2018 sprejela sklep, makrofinančna pomoč pa je začela veljati po tem, ko je ukrajinski parlament novembra 2018 ratificiral memorandum o soglasju in sporazum o posojilu. Prvi obrok v višini 500 milijonov EUR je bil izplačan decembra 2018, drugi in zadnji obrok v višini 500 milijonov EUR pa maja 2020.

Leta 2019 je bilo izplačanih skupno 430 milijonov EUR (420 milijonov EUR v obliki posojil in 10 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev). V prilogah 1A in 1B je podrobneje opredeljeno stanje izplačil po državah in regijah ob koncu leta 2019.

2.2 Posamezni programi makrofinančne pomoči v državah upravičenkah v letu 2019

2.2.1 Tunizija

Tunizija v zadnjih osmih letih zaradi zapletenega političnega in gospodarskega prehoda, ki je sledil revoluciji in spremembi režima leta 2011, doživlja dolgotrajen upad gospodarske rasti. Na državo vplivajo tudi nestabilnost in konflikti v regiji (zlasti v Libiji). Turistični sektor države je bil začasno ohromljen zaradi več terorističnih napadov leta 2015.

Gospodarska rast je po rahlem izboljšanju leta 2018 (2,7 %) in zelo nizki letni stopnji v obdobju 2015–2017, ki je v povprečju znašala 1,4 %, leta 2019 ostala skromna (po ocenah je znašala 1 %). Stopnja brezposelnosti je bila še naprej visoka in je v zadnjem četrtletju leta 2019 znašala približno 15 % (pri čemer so stopnje brezposelnosti veliko višje za ženske in mlade), inflacija pa je leta 2019 v povprečju znašala 6,75 %, pred tem je junija 2018 dosegla 7,8 %, kar je najvišja raven v desetletju. Kljub uspešnosti turizma je primanjkljaj tekočega računa še vedno zelo velik (po ocenah je leta 2019 znašal 10,3 %, kar je sicer manj kot leta 2018, ko je znašal 11,3 %) in ključen vzrok ranljivosti. Zunanji dolg se je leta 2019 še naprej povečeval (po ocenah je ob koncu tretjega četrtletja leta 2019 znašal 88,7 % BDP, v enakem obdobju leta 2018 pa je znašal 82,3 %). Stroški servisiranja dolga se še naprej povečujejo in so se od leta 2010 po sedanji vrednosti

dinarja skoraj potrojili. Mednarodne rezerve so se leta 2019 nekoliko izboljšale in so konec leta 2019 dosegle vrednost približno 110-dnevnega uvoza, pred tem so bile septembra 2018 na rekordno nizki ravni, ki je ustrezala vrednosti 69-dnevnega uvoza. Fiskalni primanjkljaj je leta 2018 znašal 4,9 % BDP in se ob koncu leta 2019 po predvidevanjih nekoliko zmanjšal, tj. na 4,5 %. Po velikem povečevanju v zadnjih letih je javni dolg v letu 2019 po predvidevanjih ostal nespremenjen pri približno 77 % BDP.

Tunizija je junija 2013 prvič sklenila aranžma „stand-by“ z MDS v višini 1,75 milijarde USD. Ta aranžma je potekel decembra 2015. Odbor MDS je 20. maja 2016 odobril štiriletni program instrumenta za povečanje financiranja za Tunizijo, katerega skupna vrednost znaša 2,9 milijarde USD (375 % njene kvote), za podporo programu gospodarskih in finančnih reform države. Po odobritvi programa (junija 2016) in petih pregledih programa (junija 2017, marca 2018, julija 2018, septembra 2018 in junija 2019) je bila do danes izplačana 1,6 milijarde USD. Čeprav so se tehnične izmenjave nadaljevale, je bil napredek pri programu v zadnjih mesecih leta majhen, zlasti zaradi zahtevnega koledarja volitev (parlamentarnih in predsedniških) in dolgotrajnega oblikovanja vlade. Instrument za povečanje financiranja je bil preklican aprila 2020, ko je Tunizija MDS zaprosila za novo nujno pomoč v okviru instrumenta za hitro financiranje, da bi izpolnila potrebe, ki so se pojavile zaradi pandemije COVID-19.

EU je Tuniziji med letoma 2014 in 2017 zagotovila prvi program makrofinančne pomoči (makrofinančna pomoč I) v višini 300 milijonov EUR v obliki posojil. Tunizijski organi so avgusta 2015 zaprosili za drugi program makrofinančne pomoči (makrofinančna pomoč II), Evropski parlament in Svet pa sta ga odobrila julija 2016. Pogoji politike programa so bili usmerjeni predvsem v okrepitev upravljanja javnih financ in fiskalne politike Tunizije, boja proti korupciji, sistema socialne zaščite, finančne regulacije in trga dela ter izboljšanje poslovnega okolja. Prvih 200 milijonov EUR v obliki posojil (od skupno 500 milijonov EUR) je bilo izplačanih oktobra 2017. Po izpolnitvi ustreznih pogojev politike sta bila julija in novembra 2019 izplačana drugi oziroma tretji obrok (oba v višini 150 milijonov EUR), s čimer se je program uspešno zaključil.

2.2.2 *Jordanija*

Regionalna nestabilnost še naprej obremenjuje zunanji in fiskalni položaj Jordanije. Realna rast BDP je bila v prvih treh četrletjih leta 2019 večinoma stabilna in je na medletni ravni znašala približno 2 %. To ni preprečilo povečanja brezposelnosti, ki se je v tretjem četrletju leta 2019 povečala na 19,1 %, v enakem četrletju leta 2018 pa je bila 18,6-odstotna. Poleg tega se je konec leta 2019 inflacija močno znižala, zaradi česar se je indeks cen življenjskih potrebščin zvišal za 0,3 %, leta 2018 pa je znašal 4,5 %. Napredek v zvezi s fiskalno konsolidacijo se ni ohranil. V prvih enajstih mesecih leta 2019 se je splošni proračunski primanjkljaj, vključno s tujimi nepovratnimi sredstvi, povečal na 4,5 % BDP, v enakem obdobju leta 2018 pa je znašal 3,5 %.

Bruto javni dolg Jordanije se je s 94,4 % BDP konec leta 2018 povečal na 96,9 % BDP ob koncu oktobra 2019. Zunanji javni dolg je ob koncu oktobra 2019 znašal 40,1 % BDP. Približno 73 % zunanjega javnega dolga Jordanije je izraženega v USD, na katerega je vezana jordanska valuta, približno polovica pa ga Jordanija dolguje upnikom iz uradnega sektorja.

V prvih desetih mesecih leta 2019 se je vrednost izvoza povečala za 8,6 %, vrednost uvoza pa zmanjšala za 5,5 %. To je skupaj s povečanjem prihodkov od potovanj (9,9 %) prispevalo k temu, da se je primanjkljaj tekočega računa v prvih devetih mesecih leta 2019 precej zmanjšal, in sicer na 3,4 % BDP (ali na 4,8 % BDP, brez nepovratnih sredstev), v enakem obdobju leta 2018 pa je znašal 9,3 % BDP.

Pogoji zunanjega financiranja so postali manj ugodni. Zmanjševanje priliva neposrednih tujih naložb iz prejšnjih let se je nadaljevalo, pri čemer je neto priliv v prvih treh četrtletjih leta 2019 dosegel 473,1 milijona JOD, v enakem obdobju leta 2018 pa je znašal 542,5 milijona JOD. Ta neto priliv, ki za leto 2019 znaša približno 2 % BDP, je nekoliko manjši kot v podobnih državah (v Egiptu in Tuniziji). Pripisuje se kombinaciji dejavnikov, kot so konflikt v Siriji, regionalna negotovost, povečevanje javnega dolga ter neugodno poslovno okolje in šibka konkurenčnost gospodarstva.

Konec novembra 2019 je bruto vrednost deviznih rezerv (vključno z zlatom in posebnimi pravicami črpanja) znašala 13,7 milijarde USD (enakovredno približno 7,5-mesečnem uvozu v enem letu), kar je povečanje v primerjavi s koncem leta 2018, ko je znašala 12,5 milijarde USD.

Izplačila v okviru drugega programa makrofinančne pomoči Jordaniji (200 milijonov EUR v obliki posojil) so bila izvedena oktobra 2017 (100 milijonov EUR) in julija 2019 (100 milijonov EUR). Pogoji politike programa so bili usmerjeni v okrepitev gospodarstva Jordanije na področjih upravljanja javnih financ, davčne politike, mreže socialne varnosti, izobraževalnega sistema in strokovnega usposabljanja ter nacionalne politike trga dela, da bi se povečale priložnosti za zaposlovanje državljanov Jordanije in sirskih beguncev, ki prebivajo v Jordaniji.

Po prošnji jordanskih organov za nov program makrofinančne pomoči je Komisija 6. septembra 2019 sprejela predlog tretjega programa makrofinančne pomoči v višini 500 milijonov EUR. Evropski parlament in Svet sta predlog sprejela 15. januarja 2020. V skladu z njim je predvideno izplačilo 300 milijonov EUR leta 2020 in 200 milijonov EUR leta 2021, odvisno od izvajanja programa.

MDS in Jordanija sta 30. januarja 2020 dosegla dogovor na delovni ravni o novi štiriletni ureditvi za približno 1,3 milijarde USD v okviru instrumenta za povečanje financiranja. Izvršni odbor je to ureditev odobril 25. marca 2020.

2.2.3 *Moldavija*

Moldavija v zadnjih letih doživlja obdobje sorazmerne gospodarske stabilnosti, saj še naprej okreva po bančni krizi iz obdobja 2014–2015. Leta 2019 se je BDP realno povečal za 3,6 %, pred tem se je v četrtem četrtletju precej zmanjšal.

Inflacija se je leta 2019 hitro višala in je decembra dosegla 7,5 % (na medletni ravni). Leta 2020 se bo po predvidevanjih znižala in približala ciljni stopnji nacionalne banke Moldavije, ki znaša 5 % $\pm$ 1,5 %, saj bo učinek dejavnikov, ki so inflacijo spodbujali v letu 2019, kot so živilski proizvodi in učinki reguliranih cen, oslabil. Po fiskalni stabilizaciji v obdobju 2017–2018 se je fiskalni položaj v prvi polovici leta 2019 poslabšal zaradi sklopa reform, povezanih z volitvami, in prekinitvijo zunanjega financiranja. Vendar je proračunski primanjkljaj po nekaterih popravnihi ukrepih, sprejetih avgusta 2019, za leto 2019 znašal 1,5 % BDP.

Primanjkljaj tekočega računa se je v letih 2018 in 2019 precej povečal ter v tretjem četrtletju leta 2019 dosegel 11,5 % BDP, leta 2017 pa je znašal 5,8 % BDP. Poslabšanje izraža veliko povečanje uvoza blaga, ki ni energija, zaradi večjega povpraševanja za potrošnjo. Trgovinski primanjkljaj deloma izravnavajo nakazila, ki so leta 2019 znašala približno 15 % BDP. Raven neposrednih tujih naložb je nizka in je v zadnjih letih znašala približno 2 % BDP, leta 2019 pa se je precej zvišala zaradi euroobveznice, ki jo je izdalo veliko moldavsko podjetje v kmetijskem sektorju, registrirano na Cipru. Raven rezerv je precej nad ciljno ravno, določeno v programu MDS, in je konec decembra 2019 dosegla 3,1 milijarde USD (kar ustreza 5-mesečnem uvozu).

Zaradi krize v letu 2014 je Moldavija MDS zaprosila za podporo, ta ji je novembra 2016 odobril triletno ureditev v višini 183 milijonov USD v okviru razširjenega kreditnega programa in instrumenta za povečanje financiranja. MDS je septembra 2019 končal četrty in peti pregled na podlagi razširjenega kreditnega programa in instrumenta za povečanje financiranja ter zagotovil 24 milijonov SDR (približno 33,8 milijona USD). Zadnji, šesti pregled programa je bil končan marca 2020.

Septembra 2017 sta Evropski parlament in Svet sprejela sklep o zagotovitvi makrofinančne pomoči Moldaviji. Novembra 2017 je bil v Bruslju podpisan memorandum o soglasju z moldavskimi organi, ki določa sklop pogojev gospodarske politike in je začel veljati januarja 2018. Vsebuje 28 pogojev politike, osredotočenih na pet področij reform: upravljanje javnega sektorja, upravljanje in nadzor finančnega sektorja, boj proti korupciji in pranju denarja, reforme energetskega sektorja in izboljšanje poslovnega okolja ter izvajanje poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij.

Junija 2018 je bilo izplačilo prvega obroka zaradi nepregledne razveljavitve županskih volitev v Kišinjevu začasno ustavljeno. Po menjavi vlade junija 2019 in obnovitvi prizadevanj za reforme, vključno z izpolnitvijo preostalih pogojev memoranduma o soglasju, je bil oktobra 2019 sprejet sklep o sprostitvi prvega obroka. Do izvedbe nekaterih ukrepov v zvezi s političnimi pogoji bi se lahko drugi obrok sprostil leta 2020, tretji obrok pa najverjetneje ne bo sproščen, saj se bo program iztekel julija 2020.

2.2.4 Gruzija

Realni BDP Gruzije se je leta 2019 po ocenah povečal za 5,2 %, kar je bilo posledica domačega in zunanega povpraševanja. Po predhodnih podatkih se je fiskalni primanjkljaj sektorja država po ocenah povečal z manj kot 0,9 % BDP v letu 2018 na skoraj 3 % BDP v letu 2019. Delež javnega dolga v BDP Gruzije je leta 2019 znašal približno 41 %, kar je nekoliko več kot leta 2018, ko je znašal 40,4 % BDP. Plačilna bilanca Gruzije se je med letom 2019 precej izboljšala, predvsem zaradi povečevanja izvoza, zaradi česar se je primanjkljaj tekočega računa v prvih treh četrtletjih leta 2019 zmanjšal na približno 3 % BDP. Mednarodne rezerve Gruzije so se v zadnjih letih povečevale, konec leta 2019 pa so skupno znašale 3,5 milijarde USD (kar ustreza vrednosti 4-mesečnega uvoza).

V okviru tega sta se Gruzija in MDS aprila 2017 dogovorila o podaljšani ureditvi v okviru instrumenta za povečanje financiranja v višini 290 milijonov USD, veljavnost ureditve pa je bila konec leta 2019 podaljšana za eno leto, tj. do aprila 2021. Program instrumenta za povečanje financiranja dobro napreduje. Pet pregledov programov je bilo na splošno končanih, kot je bilo prvotno načrtovano. MDS in gruzijski organi so decembra 2019 dosegli dogovor na delovni ravni o petem pregledu programa, po katerem je bilo Gruziji danih na voljo približno 41,4 milijona USD.

Gruzija je junija 2017 zaprosila za dodatno makrofinančno pomoč EU⁽⁸⁾. Evropski parlament in Svet sta aprila 2018 sprejela sklep o novi makrofinančni pomoči v višini največ 45 milijonov EUR (10 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev in 35 milijonov EUR v obliki posojil). Po začetku veljavnosti memoranduma o soglasju in spremljajočih sporazumov novembra 2018 je bil decembra 2018 izplačan prvi obrok v višini 20 milijonov EUR (5 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev in

⁸ Zaveza za prvi in drugi program makrofinančne pomoči za Gruzijo je bila sprejeta na mednarodni donatorski konferenci v Bruslju oktobra 2008. Ta programa po 46 milijonov EUR sta bila izvedena v obdobjih 2009–2010 oziroma 2015–2017.

15 milijonov EUR v obliki posojil). Naslednji korak pri izvajanju programa makrofinančne pomoči bo izplačilo drugega, zadnjega obroka v višini 25 milijonov EUR (5 milijonov EUR v obliki nepovratnih sredstev in 20 milijonov EUR v obliki posojil), ko bo Gruzija izpolnila vse ustrezne pogoje politike. Poleg političnih pogojev in dobrega napredka v zvezi s programom MDS so specifični pogoji politike namenjeni okrepitvi gruzijskega gospodarstva na področju upravljanja javnih financ, finančnega sektorja, socialne politike, politike trga dela in poslovnega okolja. Izpolnjevanje teh pogojev je v pozni fazi, vendar pogoji še niso izpolnjeni.

2.2.5 *Ukrajina*

Gospodarstvo Ukrajine je po globoki recesiji v letih 2014 in 2015, ko se je BDP zmanjšal za več kot 16 %, leta 2016 spet začelo rasti, rast pa se odtlej povečuje. Realni BDP se je v tretjem četrtletju leta 2019 na medletni ravni zvišal za 4,1 %. Povpraševanje je ključni dejavnik okrevanja gospodarstva, ob tem pa so bruto investicije v osnovna sredstva še naprej na zgodovinsko nizki ravni, tj. približno 17 % BDP, kar je precej nižje od 25-odstotne ravni, ki jo je mogoče pričakovati za države v tej fazi razvoja. Stopnja brezposelnosti se je v drugem četrtletju 2019 znižala na 8,5 %, pred tem je bila na začetku leta 2017 najvišja in je znašala 10,1 %. Zaradi 16,4-odstotne stopnje rasti na medletni ravni oktobra 2019, ki nakazuje na realno povečanje za 11 %, je povprečna nominalna plača dosegla ekvivalent 430 USD. Inflacija po CPI se je med januarjem 2018 in decembrom 2019 precej znižala, in sicer s 14,1 % na 4,1 %, zaradi česar je lahko nacionalna banka Ukrajine do konca leta 2019 uspešno dosegla srednjeročni cilj 4- do 6-odstotne inflacije. Ukrajinska vlada je v zadnjih petih letih dosegla pomemben napredek tudi pri konsolidaciji javnih financ. Splošni fiskalni primanjkljaj se je med letoma 2014 in 2019 zmanjšal s 4,5 % BDP na 2,0 %. Dolg sektorja država se je med letoma 2016 in 2019 zmanjšal z 80,9 % na 50,3 %.

Gospodarstvo Ukrajine je še naprej zelo odprto, čeprav se je skupni obseg uvoza in izvoza blaga in storitev od leta 2015 zmanjšal. Zmanjševanje izvoza je bolj izrazito kot zmanjševanje uvoza, kar pojasnjuje, zakaj se je negativni saldo izvoza in uvoza blaga in storitev v istem obdobju povečal z 2,6 % BDP na 8,5 % BDP. Primanjkljaj tekočega računa je zaradi precejšnjih pritokov prihodkov iz tujine, ki se še povečujejo in jih spodbujajo predvsem nakazila iz tujine, veliko manjši (1,9 % BDP leta 2017, 3,3 % BDP leta 2018 in po ocenah 2,5 % BDP leta 2019). Prilivi neposrednih tujih naložb so ostali na razmeroma nizki ravni in so leta 2019 znašali 2,8 milijarde USD ali 2,0 % BDP. Vendar so bile zasebne in uradne portfeljske in druge naložbe dovolj velike za zagotovitev pozitivne splošne bilance plačil s tujimi rezidenti, ki se je leta 2019 povečala na 2,7 milijarde USD ali 1,9 % BDP. Bruto zunanji dolg Ukrajine se je med letoma 2015 in 2019 zmanjšal s 129 % BDP na 79,5 % BDP. Uradne rezerve so se med julijem 2018 in decembrom 2019 povečale s 17,8 milijarde USD na 25,3 milijarde USD, kar je enako vrednosti 4-mesečnega uvoza blaga in storitev. Veliki zunanji likvidnostni prilivi so povzročili večje povpraševanje po grivni, katere vrednost se je leta 2019 glede na dolar zvišala za 14,7 %. Da bi nacionalna banka uravnala zviševanje vrednosti in podprla rezerve, je leta 2019 posredovala na deviznem trgu in od domačih bank kupila 7,9 milijarde USD, leta 2018 je ta nakup obsegal 1,4 milijarde USD.

EU je v obdobju 2014–2018 v okviru štirih zaporednih programov makrofinančne pomoči Ukrajini izplačala skupno 3,3 milijarde EUR v obliki posojil z nizko obrestno mero. Sedanji program makrofinančne pomoči v višini 1 milijarde EUR v obliki posojil je bil odobren julija 2018. Pogoji politike programa so osredotočeni predvsem na izboljšanje upravljanja javnih financ, boj proti korupciji ter reforme podjetij v državni lasti in socialnih politik. Prvi obrok v višini 500 milijonov EUR je bil izplačan

novembra 2018. Drugi in zadnji obrok v višini 500 milijonov EUR je bil izplačan maja 2020, s čimer je bil program uspešno zaključen.

MDS je decembra 2019 dosegel dogovor na delovni ravni o novem programu za Ukrajino (triletna ureditev v okviru instrumenta za povečanje financiranja v višini 5,5 milijarde USD). Poleg tega je vlada leta 2019 na domačem primarnem trgu izdala dolžniške instrumente v vrednosti 227,6 milijarde UAH, kar je za 114 % več kot leta 2018, s povprečnimi donosi ob upoštevanju vseh zapadlosti (ti so se med januarjem in decembrom znižali z 19 % na 11,6 %). V istem obdobju so se zmanjšali tudi stroški financiranja v ameriškem dolarju in evru, in sicer s 6,5 % na 3,7 % oziroma s 4,5 % na 2,2 %.

3 ZAGOTAVLJANJE PRAVILNE UPORABE SREDSTEV V OKVIRU MAKROFINANČNE POMOČI: OPERATIVNE OCENE, NAKNADNA VREDNOTENJA IN REVIZIJE

3.1 Operativne ocene

Komisija v skladu z zahtevami iz finančne uredbe EU ob pomoči zunanjih svetovalcev izvaja operativne ocene, da bi pridobila ustrezna zagotovila o delovanju upravnih postopkov in finančnih tokov držav upravičenk.

Operativne ocene se osredotočajo na sisteme upravljanja javnih financ, zlasti na organiziranost ministrstev za finance in centralnih bank ter postopke, ki jih izvajajo, konkretnije na upravljanje računov, ki prejemajo sredstva EU. Posebna pozornost je namenjena tudi delovanju, neodvisnosti in delovnim programom institucij za zunanjo revizijo ter učinkovitosti njihovih kontrol. Pregledajo se tudi postopki javnih naročil na centralni ravni.

Leta 2019 se ni začela nobena operativna ocena v okviru novih programov makrofinančne pomoči. Za novi program makrofinančne pomoči Jordaniji III bo operativna ocena opravljena v prvem semestru leta 2020.

3.2 Naknadna vrednotenja

Komisija v skladu s finančno uredbo EU in ustreznimi sklepi o makrofinančni pomoči izvaja naknadna vrednotenja⁹ po zaključku programov makrofinančne pomoči, da bi ocenila njihov učinek. Glavna cilja teh vrednotenj sta:

- i. analizirati učinek makrofinančne pomoči na gospodarstvo države upravičenke in zlasti na vzdržnost njenega zunanjega položaja;
- ii. oceniti dodano vrednost ukrepa EU.

Leta 2019 so bili dokončani delovni dokumenti služb Komisije o naknadnih vrednotenjih programa makrofinančne pomoči Gruziji II in programa makrofinančne pomoči Kirgiški republiki ter objavljeni decembra istega leta. Povzetek glavnih rezultatov teh vrednotenj je bil predstavljen tudi v letnem poročilu o izvajanju makrofinančne pomoči v letu 2018. Komisija je leta 2019 prejela tudi poročilo zunanjih izvajalcev o naknadnem vrednotenju programa makrofinančne pomoči Tuniziji I. Spremeni delovni dokument služb Komisije, ki ga pripravlja Generalni direktorat za gospodarske in finančne zadeve, bo dokončan in objavljen v prvi polovici leta 2020.

⁹ Vsa naknadna vrednotenja so na voljo na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_sl.

Nazadnje, Komisija je leta 2019 začela tudi naknadna vrednotenja za tretji program makrofinančne pomoči Ukrajini. Poročila zunanjih izvajalcev o teh naknadnih vrednotenjih in spremni delovni dokumenti služb Komisije bodo predvidoma dokončani in objavljeni v letu 2020.

3.2.1 Makrofinančna pomoč Tuniziji I

Pri naknadnem vrednotenju programa makrofinančne pomoči Tuniziji (ki se je izvajal v obdobju 2014–2017) je bilo ugotovljeno, da je bila makrofinančna pomoč EU na ustrežna, skladna, uspešna in učinkovito izvedena.

V absolutnem smislu je bil program makrofinančne pomoči Tuniziji ob sprejetju tretji najobsežnejši program makrofinančne pomoči od leta 2000 ter je ustrezal približno 0,5 % BDP v letu 2015 oziroma približno 0,3 % BDP v letu 2017. Ključne zainteresirane strani, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje, so soglašale, da je bila odločitev o povečanju makrofinančne pomoči s prvotno predlaganih 250 milijonov EUR na 300 milijonov EUR ustrežna. Makrofinančna pomoč je bila zagotovljena v obliki posojila v višini 300 milijonov EUR po zelo ugodnih pogojih, ki jih ni bilo mogoče pridobiti na trgu. Čeprav so se pri izvajanju makrofinančne pomoči pojavile zamude, se ustreznost pomoči glede na prevladujoče makroekonomske razmere in povečane proračunske potrebe Tunizije po terorističnih napadih leta 2015 ter obveznosti Tunizije v zvezi s servisiranjem dolga ni zmanjšala zaradi teh zamud.

Zato je bilo ugotovljeno, da so bili obseg, oblika in časovni okvir programa makrofinančne pomoči I ustrezni in primerni za potrebe Tunizije po financiranju. Makrofinančna pomoč je imela sicer majhen, vendar pozitiven učinek na vzdržnost dolga, pri čemer so tunizijski organi z njo pridobili več fiskalnega manevrskega prostora. Pogojenost pomoči je bila ustrežna in skladna s prednostnimi nalogami države, pri čemer je imela ključno vlogo pri osredotočanju pozornosti organov na reforme.

Pri vrednotenju je bilo ugotovljeno, da je program z razbremenitvijo plačilne bilance in povečanjem fiskalnega manevrskega prostora javnih organov zagotovil jasno dodano vrednost EU. Poleg tega se z njim ustvarjajo finančni prihranki, saj posojilo v okviru makrofinančne pomoči vključuje ugodne obrestne mere in daljša obdobja zapadlosti, kot jih je mogoče pridobiti na finančnih trgih. Program je bil načrtovan in izveden učinkovito ter ob tesnem usklajevanju s tunizijskimi organi in ključnimi mednarodnimi partnerji.

Nazadnje, pri vrednotenju je bilo ugotovljeno, da je imela makrofinančna pomoč I pozitiven, vendar majhen družbeni učinek, in sicer na podlagi ohranjanja makroekonomskih razmer (prispevala je k olajšanju prilagoditve in podpirala socialne izdatke) in neposrednih učinkov pogojev. Ta družbeni učinek je bil nekoliko okrnjen zaradi nepopolnega ciljnega usmerjanja na področju socialnih izdatkov, vendar se je to obravnavalo v okviru pogojev politike programa makrofinančne pomoči II.

3.2.2 Makrofinančna pomoč Gruziji II

Pri naknadnem vrednotenju programa makrofinančne pomoči Gruziji (ki se je izvajal v obdobju 2015–2017) je bilo ugotovljeno, da je bila makrofinančna pomoč EU na ustrežna, skladna, uspešna in učinkovito izvedena.

Makrofinančna pomoč II je bila usklajen del celovitega svežnja pomoči EU Gruziji in je kazala tesno usklajevanje teh posredovanj. Dodana vrednost EU je bila najbolj opazna pri spodbujanju postopka strukturnih reform v Gruziji, saj je zajemala pomembne izzive reform v državi. Pri vrednotenju je bilo ugotovljeno, da bi bili lahko ustrezni še nekateri dodatni ukrepi politike na področju zdravstvenega varstva in bančništva, vendar je bilo

treba zagotoviti ravnovesje s potrebo po ohranjanju osredotočenosti seznama pogojev makrofinančne pomoči. Ukrepi na teh področjih so bili pozneje vključeni kot pogoji politike v sedanji program makrofinančne pomoči Gruziji, odobren leta 2018.

Pri vrednotenju je bilo ugotovljeno, da je program makrofinančne pomoči zaradi daljše zapadlosti in nižjih obrestnih mer za makrofinančno pomoč pomagal izboljšati vzdržnost javnega dolga Gruzije ter zagotovil precejšnje prihranke. Program je bil načrtovan in izveden učinkovito ter ob tesnem usklajevanju z gruzijskimi organi, MDS in Svetovno banko. Zamudo pri sprejetju so povzročila postopkovna nesoglasja med sozakonodajalcema. Vendar je bilo pri vrednotenju ugotovljeno, da ta izjemno dolgi časovni okvir sprejemanja programa ni zmanjšal učinkovitosti, saj se za Gruzijo od konca leta 2010 do julija 2014 ter od sredine leta 2015 do aprila 2017 ni izvajal program izplačil MDS (pogoj za dodelitev makrofinančne pomoči). To bi preprečilo vsa izplačila makrofinančne pomoči tudi, če bi bil program odobren prej.

Nazadnje, pri vrednotenju je bilo ugotovljeno, da je imel program makrofinančne pomoči II na splošno pozitiven družbeni učinek. Pomagal je izboljšati kakovost in učinkovitost javnih zdravstvenih storitev, vendar je napredek na tem področju neenakomeren in se obravnava v okviru pogojev politike sedanjega programa makrofinančne pomoči, odobrenega leta 2018. Poleg tega je program makrofinančne pomoči pomagal olajšati makroekonomsko prilagoditev in tako ohraniti porabo za socialno varnost.

4 SPLOŠNI RAZVOJ V ZVEZI Z INSTRUMENTOM MAKROFINANČNE POMOČI

4.1 Delovanje instrumenta makrofinančne pomoči

V skupni izjavi Evropskega parlamenta in Sveta o makrofinančni pomoči iz leta 2013 ⁽¹⁰⁾ je opredeljeno, da je pomoč makroekonomske in finančne narave, ter jasno navedeno, da „bi morala biti [namenjena] ponovni vzpostavitvi vzdržnega stanja na področju zunanjega financiranja v državah upravičenkah in na ozemljih s težavami na tem področju. Podpirati bi morala izvajanje političnega programa, ki vsebuje odločne prilagoditvene ukrepe in ukrepe strukturne reforme, katerih cilj je, zlasti v programskem obdobju, odpraviti plačilnobilančne težave ter okrepiti izvajanje ustreznih sporazumov z Unijo in njenih programov.“

V skladu z načelom 6(a) iste skupne izjave bi „[p]ogoj za dodelitev makrofinančne pomoči [...] moral biti, da država upravičenka ali ozemlje spoštuje učinkovite demokratične mehanizme, vključno z večstrankarskim parlamentarnim sistemom, pravno državo in spoštovanjem človekovih pravic“. Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje skozi celoten življenjski cikel programa makrofinančne pomoči spremljata izpolnjevanje teh političnih pogojev, vsako izplačilo pa je odvisno od njihove izpolnitve.

Leta 2018 je Odbor Evropskega parlamenta za zunanje zadeve (AFET) v okviru zakonodajnega postopka za nova predloga za makrofinančno pomoč Gruziji III in makrofinančno pomoč Ukrajini IV predlagal več sprememb v zvezi s političnimi pogoji predloga Komisije v skladu z dogovorjeno predlogo iz skupne izjave iz leta 2013. V posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča o pomoči EU Tuniziji iz leta 2016 je

¹⁰ Skupna izjava Evropskega parlamenta in Sveta, sprejeta skupaj s sklepom o zagotavljanju nadaljnje makrofinančne pomoči Gruziji (Sklep št. 778/2013/EU z dne 12. avgusta 2013), na voljo na spletnem naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TEXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=SL>.

bilo navedeno, da bi lahko dolgotrajni postopek odločanja ogrozil glavni cilj makrofinančne pomoči, ki je hitro zagotoviti podporo za plačilnobilančno krizo.

Leta 2019 in na začetku leta 2020 sta Evropski parlament in Svet v okviru zakonodajnega postopka za novi predlog za makrofinančno pomoč Jordaniji III sprejela predlog Komisije (objavljen 6. septembra 2019), ki je temeljil na dogovorjeni predlogi iz skupne izjave iz leta 2013. Zakonodajni postopek je bil učinkovit in je Komisiji omogočil, da je že januarja 2020 začela pogajanja z jordanskimi organi o memorandumu o soglasju.

Komisija meni, da je ob neobstoju formalne pravne podlage za instrument makrofinančne pomoči v okviru vseh programov pomembno, da instrument še naprej temelji na uveljavljenih in splošno razširjenih načelih ter postopkih odločanja, ki jih spoštujejo in so jim zavezane vse institucije.

Poleg tega geopolitični, varnostni in gospodarski razvoj dogodkov zunaj meja EU poudarja potrebo po močnejši, večstranski Evropi. Za odziv nove Komisije na te izzive je ena od njenih šestih glavnih ambicij okrepiti vlogo Evrope v svetu. Za uresničitev tega cilja bo ključna sposobnost EU za hitro in učinkovito odzivanje, tudi z instrumentom makrofinančne pomoči.

V okviru tega in za prihodnost bo Komisija leta 2020 izvedla **metavrednotenje** programov makrofinančne pomoči, izvedenih v obdobju 2010–2020. Pri vrednotenju bodo ocenjena načela in značilnosti, s katerimi se ureja instrument makrofinančne pomoči, njegov namen pa bo zagotoviti informacije o možnih načinih, kako izboljšati njegovo ustreznost, uspešnost, učinkovitost, dodano vrednost in sposobnost za odzivanje na prednostne naloge zunanjega delovanja EU ter vsakodnevno upravljanja posredovanj z makrofinančno pomočjo. Poleg tega bo Komisija začela razpravo o področju uporabe instrumenta makrofinančne pomoči, vključno z njegovo zemljepisno pokritostjo in interakcijo z drugimi zunanjimi politikami EU.

4.2 Prihodnji razvoj: makrofinančna pomoč v naslednjem večletnem finančnem okviru

Ker se sosedstvo EU še naprej spopada z geopolitično in gospodarsko nestabilnostjo, ki so jo dodatno okrepile humanitarne in ekonomske posledice čedalje hitrejšega širjenja koronavirusa v letu 2020, je verjetno, da bo potreba po makrofinančni pomoči EU v prihodnjih letih ostala velika in se celo stopnjevala. Zato je Komisija v okviru vmesnega pregleda večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 predlagala okrepitev makrofinančne pomoči kot instrumenta makrofinančne podpore in povečanje letne posojilne zmoglosti makrofinančne pomoči s 500 milijonov EUR na 2 000 milijonov EUR. Evropski parlament in Svet sta to podprla.

Komisija je 2. maja 2018 sprejela Sporočilo o večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Za zunanje delovanje EU je Komisija predlagala racionalizacijo obstoječih instrumentov za boljše obveščanje o dejavnostih EU, preprečitev prekrivanj, manjšo okornost postopkov, večjo učinkovitost in dopolnjevanje ter hkrati boljše izkazovanje dodane vrednosti EU. Predlaga se vključitev več instrumentov v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 v novi instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI). Specifični programi makrofinančne pomoči se bodo sicer še naprej aktivirali po potrebi in na podlagi ločenih ad hoc sklepov, saj se priznava, da bi moral postopek odločanja pri programih makrofinančne pomoči ostati ločen. Makrofinančna pomoč bo torej še naprej urejena z rednim zakonodajnim postopkom, ki zahteva odobritev Evropskega parlamenta in Sveta za vsak specifičen program.

Posojila makrofinančne pomoči bodo zjamčena z novim jamstvom za zunanje delovanje, ki bo uvedeno v okviru NDICI. Jamstvo za zunanje delovanje bo zajemalo jamstva v zasebnem, državnem in poddržavnem sektorju (EFSD+), posojila makrofinančne pomoči in zunanja posojila Euratom. Podprto bo z novim skupnim skladom za rezervacije, ki bo vključeval obstoječi Jamstveni sklad za zunanje ukrepe ter druge jamstvene sklade na zunanjem in notranjem področju EU. Komisija je maja 2018 predlagala, da bi morala skupna vrednost ukrepov v okviru jamstva za zunanje delovanje znašati največ 60 milijard EUR, od katerih je 14 milijard EUR namenjenih posojilom makrofinančne pomoči, za katera se bodo rezervacije v skladu s trenutno prakso oblikovale po 9-odstotni stopnji. To je v skladu z letnim obsegom posojil v višini 2 milijard EUR za makrofinančno pomoč, dogovorjeno v okviru vmesnega pregleda večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020, ter potrjuje veliko evropsko dodano vrednost in velik učinek vzvoda instrumenta. Poleg tega se bodo nepovratna sredstva makrofinančne pomoči še naprej zagotavljala upravičenim državam, ki so izjemno ranljive.

Komisija je 27. maja 2020 predstavila **revidiran predlog za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027** ter evropski instrument za okrevanje v izrednih razmerah („Next Generation EU“) kot odziv na posledice pandemije COVID-19, katerega vrednost znaša 750 milijard EUR (v cenah iz leta 2018). Na zunanjem področju bi to pomenilo dodatnih 16,9 milijarde EUR (v sedanjih cenah), od tega 11,4 milijarde EUR za jamstvo za zunanje delovanje in 5,5 milijarde EUR za humanitarno pomoč. S predlagano okrepitvijo bi se zgornja meja jamstva za zunanje delovanje zvišala s predhodno predlaganih 60 milijard EUR na 130 milijard EUR, s čimer bi se morebitna zmožnost za jamstva EFSD+ in posojila makrofinančne pomoči več kot podvojila.

5 NOVE PROŠNJE ZA POMOČ IN PRIHODNJI PREDLOGI KOMISIJE – PRORAČUNSKI POLOŽAJ

Leto 2020 bo najbolj zaznamovalo izvajanje tekočih programov makrofinančne pomoči, kot je opisano zgoraj. Ti programi vključujejo izplačilo zadnjega obroka za makrofinančno pomoč Gruziji III in preostala izplačila v okviru programa za Moldavijo, če bodo izpolnjeni potrebni pogoji. Leta 2020 bi lahko bila izplačana tudi prva dva obroka za makrofinančno pomoč Jordaniji III, odvisno od tega, kako hitro bodo napredovala pogajanja o memorandumu o soglasju.

5.1 Uporaba makrofinančne pomoči partnericam v okviru širitvene politike in sosedske politike v zvezi s krizo zaradi COVID-19

Izbruh koronavirusa se je razvil v svetovno pandemijo bolezni, zato je potreben hiter, usklajen in globalen odziv za zaščito ljudi, reševanje življenj in spopadanje z gospodarskimi posledicami.

V okviru tega je Komisija 22. aprila 2020 sprejela predlog za sveženj makrofinančne pomoči desetim partnericam v okviru širitvene politike in sosedske politike v višini 3 milijard EUR, da bi jim pomagala omejiti gospodarske posledice koronavirusne pandemije. Predlog je bil sprejet poleg svežnja „Ekipa Evropa“, ki je strategija EU za zanesljiv in ciljno usmerjen odziv v podporo prizadevanjem partnerskih držav za spopadanje s koronavirusno pandemijo. Evropski parlament in Svet sta sklep sprejela 25. maja 2020.

V okviru tega svežnja se je EU dogovorila o posojilih makrofinančne pomoči, ki bodo izplačana, kot sledi: Republika Albanija (180 milijonov EUR), Bosna in Hercegovina

(250 milijonov EUR), Gruzija (150 milijonov EUR), Hašemitska kraljevina Jordanija (200 milijonov EUR), Kosovo (100 milijonov EUR), Republika Moldavija (100 milijonov EUR), Črna gora (60 milijonov EUR), Republika Severna Makedonija (160 milijonov EUR), Republika Tunizija (600 milijonov EUR) in Ukrajina (1,2 milijarde EUR).

Ta sveženj makrofinančne pomoči ter njegovo hitro sprejetje v Evropskem parlamentu in Svetu sta pomemben dokaz solidarnosti EU s partnerskimi državami v času krize brez primere.

V preglednici 2 je predstavljen pregled prevzetih obveznosti in izplačil nepovratnih sredstev v okviru makrofinančne pomoči ter izplačil makrofinančne pomoči v obliki posojil za leta 2018, 2019 in (okvirno) 2020. Skupni znesek izplačil posojil makrofinančne pomoči naj bi leta 2020 predvidoma znašal 860 milijonov EUR (ali 3 860 milijonov EUR, če bo makrofinančna pomoč v zvezi s pandemijo COVID-19 na podlagi sklepa z dne 25. maja 2020 izplačana v celoti v letu 2020).

Preglednica 2:

Prevzete obveznosti in izplačila nepovratnih sredstev v okviru makrofinančne pomoči ter izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil v obdobju 2018–2020 (v EUR)

	2018	2019	2020 (okvirno)
Odobritve za prevzem obveznosti za nepovratna sredstva v proračunu	42 086 000	27 000 000	20 000 000
Operativne ocene, študije o javni porabi in finančni odgovornosti, naknadna vrednotenja	408 677	125 900	500 000
Makrofinančna pomoč Gruziji II (sklep je sprejet)	10 000 000	–	–
Drugi morebitni programi makrofinančne pomoči			Še ni določeno.
Obveznosti skupaj	10 408 677	125 900	500 000
Neprevzeta sredstva, dodeljena iz proračuna	31 677 323	26 874 100	19 500 000
Odobritve plačil za nepovratna sredstva v proračunu	42 086 000	27 000 000	27 000 000
Operativne ocene, študije o javni porabi in finančni odgovornosti, naknadna vrednotenja	102 133	304 949	–
Makrofinančna pomoč Gruziji II (sklep je sprejet)	5 000 000	–	5 000 000
Makrofinančna pomoč Moldaviji (sklep je sprejet)	–	10 000 000	30 000 000
Drugi morebitni programi makrofinančne pomoči	–	–	Še ni določeno
Plačila skupaj	5 102 133	10 304 949	35 000 000
Neporabljene dodelitve za plačila nepovratnih sredstev	36 983 867	16 695 051	–8 000 000 ¹¹
Izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil			

¹¹ Morebitni primanjkljaj pri plačilih, ki bi ga bilo treba pokriti (običajno s prerazporeditvijo) v primeru izplačila preostalih dveh tranš (in komponente nepovratnih sredstev, ki ju vključujeta) programa makrofinančne pomoči Moldaviji.

Makrofinančna pomoč Gruziji II (sklep je sprejet)	15 000 000	—	20 000 000
Makrofinančna pomoč Tuniziji II (sklep je sprejet)	—	300 000 000	—
Makrofinančna pomoč Ukrajini IV (sklep je sprejet)	500 000 000		500 000 000
Makrofinančna pomoč Jordaniji II (sklep je sprejet)	—	100 000 000	—
Makrofinančna pomoč Moldaviji (sklep je sprejet)	—	20 000 000	40 000 000
Makrofinančna pomoč Jordaniji III (sklep je sprejet)	—	—	300 000 000
Programi makrofinančne pomoči v zvezi s pandemijo COVID-19 (sklep je sprejet)			3 000 000 000
Izplačila makrofinančne pomoči v obliki posojil skupaj	515 000 000	420 000 000	3 860 000 000